Lieta Nr.C31193916

AIZMUGURISKS SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2016.gada 11.maijā

Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesa
tiesnese: I.Škutāne,
ar sekretāri: E.Kārkliņu,
izskatīja atklātā tiesas sēdē Baložu ielā 14, Rīgā, civillietu /pers. B/ prasībā pret /pers. C/ par uzturlīdzekļu un uzturlīdzekļu apmēra piedziņu.

Aprakstošā daļa

2016.gada 8.februārī /pers. B/ (turpmāk - prasītājs) cēla tiesā maza apmēra prasību pret /pers. C/ (turpmāk - atbildētāja), kurā lūdz piedzīt no atbildētājas uzturlīdzekļus 92,00 *euro* apmērā ik mēnesi meitas /pers. E/ uzturēšanai.

Prasība pamatota ar Civillikuma 179.panta pirmo un otro daļu.

Tiesā 2016.gada 29.februārī iesniegti prasības pieteikuma papildinājumi, kuros lūgts tiesu piedzīt no atbildētājas uzturlīdzekļus ik mēnesi 92,00 EUR, sākot no tiesas lēmuma pieņemšanas dienas un līdz laikam, kad bērns pats varēs sevi uzturēt, kā arī lūgts tiesu piedzīt parāda naudas summu 3932,00 EUR apmērā.

Prasībā paskaidrots, ka atbildētāja ļaunprātīgi izvairās no bērna uzturlīdzekļu maksāšanas. Uzskata, ka tiesai jāpiespriež piedzīt no atbildētāja uzturlīdzekļus meitas /pers. E/ uzturēšanai, sākot no 2012.gada līdz bērns pats sevis spēs uzturēt, t.i., līdz 24 gadiem.

Tiesas sēdē prasītājs prasību uzturēja pilnā apmērā, uz tajā minētajiem pamatiem.

Atbildētāja uz tiesas sēdi neieradās, lai gan par tiesas sēdi atbildētājai tika paziņots atbilstoši Civilprocesa likuma 56.panta piektās daļas nosacījumiem, nosūtot tiesas pavēsti uz atbildētājas deklarēto dzīvesvietu. Civillieta tika izskatīta bez atbildētājas piedalīšanās saskaņā ar Civilprocesa likuma 156.panta pirmās daļas noteikumiem.

Ievērojot to, ka atbildētāja nav sniegusi lietā paskaidrojumus, nav ieradusies uz tiesas sēdi, nepaziņojot neierašanās iemeslu, un, atbilstoši Civilprocesa likuma 59.panta pirmajai daļai, nepastāv priekšnosacījumi personas aicināšanai uz tiesu ar publikāciju oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis", tiesai ir pamats taisīt aizmugurisku spriedumu.

Motīvu daļa

Pārbaudījusi lietā esošos rakstveida pierādījumus un novērtējusi tos kopsakarā, tiesa atzīst, ka prasība ir apmierināma daļēji.

Ar lietas materiālos esošo dzimšanas apliecību (lietas 8.lapa) pierādīts, ka /datums/dzimušās /pers. E/ tēvs ir prasītājs /pers. B/ un māte - atbildētāja /pers. C/.

Saskaņā ar starp pusēm 2014.gada 15.maija vienošanos puses vienojušās, ka bērns /pers. E/ dzīvos kopā ar tēvu (laulāto) viņa izvēlētajā dzīvesvietā un viņš īstenos bērna ikdienas aprūpi un uzraudzību.

No prasībā norādītā izriet, ka bērns ikdienā atrodas prasītāja apgādībā, līdz ar ko nevar būt strīds par to, ka atbildētājas pienākums ir maksāt uzturlīdzekļus dēla uzturam.

Civillikuma 179.panta pirmajā un otrajā daļa noteikts, ka vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Strīdus par uzturlīdzekļiem bērnam izšķir tiesa. Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem.

Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10. panta pirmo daļu bērnam ir tiesības uz tādiem dzīves apstākļiem un labvēlīgu sociālo vidi, kas nodrošina pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību. Katram bērnam ir jāsaņem atbilstošs uzturs, apģērbs un pajumte.

Civillikuma 179.panta piektā daļa noteic, ka minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram no vecākiem neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa, nosaka Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēnešalgu un bērna vecumu.

Tādējādi tiesa atzīst, ka vecāka pienākums nodrošināt bērnam uzturlīdzekļus minimālajā apmērā ir absolūts un tas nav saistāms nedz ar vecāka spējām dot uzturu, nedz ar viņa mantas stāvokli, kā arī neviens normatīvais akts neparedz vecāka atbrīvošanu no minētā pienākuma pildīšanas.

Ministru kabineta 2013.gada 15.janvāra noteikumu Nr. 37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam", kas stājās spēkā 2013.gada 18.janvārī, 2.punktā noteikts, ka katra vecāka pienākums ir katru mēnesi nodrošināt saviem bērniem minimālos uzturlīdzekļus šādā apmērā: katram bērnam no viņa piedzimšanas līdz 7 gadu vecuma sasniegšanai – 25 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas; katram bērnam no 7 gadu vecuma sasniegšanas līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai – 30 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2015.gada 24.novembra noteikumu Nr.656 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi", kas stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī, 2.punktu, minimālā mēneša darba alga normālā darba laika ietvaros ir 370 EUR.

Pamatojoties uz minēto, no 2016.gada 1.janvāra Ministru kabineta noteikto minimālo uzturlīdzekļu summa bērniem līdz 7 gadu vecumam ir 92,50 EUR mēnesī, bet pēc 7 gadu vecuma – 111 EUR mēnesī katram bērnam.

Palielinoties vai samazinoties valstī noteiktajai minimālai mēneša darba algai, piedzenamo uzturlīdzekļu apmērs palielināms vai

samazināms proporcionāli minimālās mēneša darba algas apmēram.

Pierādījumi tam, ka atbildētāja kopš prasības celšanas būtu maksājusi uzturlīdzekļus bērna uzturam vismaz Ministru kabineta noteiktajā minimālajā apmērā, lietas izskatīšanas gaitā netika iesniegti.

Ņemot vērā to, ka prasītājs lūdz tiesu piedzīt no atbildētājas uzturlīdzekļus ne mazāk kā Ministru kabineta noteikumos norādītajā apmērā, kuru katram vecākam ir pienākums nodrošināt neatkarīgi no viņa mantiskā stāvokļa, tiesa atzīst, ka prasītāja prasībā norādīto uzturlīdzekļu apmērs nav pārvērtējams, un no atbildētājas prasītāja labā ik mēnesi piedzenami uzturlīdzekļi meitas uzturam EUR 92,50 *euro* mēnesī no prasības pieteikuma saņemšanas dienas 2016.gada 8.februāra līdz bērna 7 gadu vecumam un 111 *euro* mēnesī, bet ne mazāk par Ministru kabineta noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru, no bērna 7 gadu vecuma, līdz bērna pilngadībai.

Civillikuma 177.panta pirmā daļa noteic, ka līdz pilngadības sasniegšanai (Civillikuma 219.p.) bērns ir vecāku aizgādībā.

Ievērojot to, ka pēc pilngadības sasniegšanas bērns pats iegūst pilnīgi tiesībspēju, uzturlīdzekļi par labu prasītājam bērna uzturam piedzenami līdz bērna pilngadībai.

Iztulkojot Latvijas Republikas Satversmes 92.pantu un Civilprocesa likuma 1.pantu saistībā ar Civillikuma tiesību normām, kas izriet no ģimenes tiesiskajām attiecībām, prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu bērnu uzturam, tie piedzenami no brīža, kad celta prasība tiesā, jo ar prasības celšanas brīdi attiecīgā persona uzsāk savu ar likumu garantēto civilo tiesību aizsardzības realizāciju tiesā (sk. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts 2007.gada 29.augusta spriedumu lietā Nr. SKC-556).

Ja mantiskais stāvoklis izmainās, pusēm ir tiesības celt prasību par noteikto uzturlīdzekļu apmēra grozīšanu.

Tiesa konstatē, ka pirms laulības šķiršanas, 2014.gada 15.maijā, starp pusēm noslēgta vienošanās par kopīgās nepilngadīgās meitas /pers. E/ aizgādību, saskarsmes tiesībām un bērna uzturlīdzekļiem (lietas 7.lapa). Minētās Vienošanās 1.4.-1.6.punktā noteikts, ka bērns /pers. E/ dzīvos kopā ar tēvu (laulāto) viņa izvēlētajā dzīvesvietā un viņš īstenos bērna ikdienas aprūpi un uzraudzību, savukārt, laulātā līdz laikam, kamēr bērns pats varēs sevi apgādāt, apņemas maksāt uzturlīdzekļus bērna uzturam, ne mazāk kā Ministru kabineta noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmērā 25 % no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas, kas šīs vienošanās parakstīšanas brīdī ir EUR 80. Uzturlīdzekļus māte (laulātā) apņemas maksāt ar pārskaitījumu uz tēva (laulātā) kontu AS "SEB banka" līdz katra mēneša 20.datumam.

Kā norādījusi prasītāja, un ko likumā noteiktā kārtībā nav apstrīdējis arī atbildētājs, pēc laulības šķiršanas meita dzīvo kopā ar tēvu un atrodas viņa pilnā aprūpē.

Civillikuma 178.panta otrajā daļā noteikts, ja vecāki dzīvo šķirti, vecāku kopīga aizgādība turpinās. Bērna aprūpi un uzraudzību īsteno tas no vecākiem, pie kura bērns dzīvo.

Saskaņā ar Civillikuma 177.panta ceturto daļu bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam).

Atbilstoši Civillikuma 179.panta pirmajai daļai, vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Savukārt, minētā panta otrajā daļā noteikts, ka pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem.

Prasītājs norādījis, ka atbildētājs noslēgtās Vienošanās noteikumus nepilda, ir vispār pārtraucis maksāt līdzekļus bērna uzturam, līdz ar to ir izveidojies uzturlīdzekļu parāds 3932 *euro* apmērā par laika periodu no 2012.gada 1.janvāra līdz 2016.gada martam.

Saskaņā ar Civillikuma 1431.pantu akta parakstīšana, vienalga, vai tas attiecas uz pašu parakstītāju vai trešo personu, uzskatāma par piekrišanu šim aktam, ja tā saturs parakstītajam bijis zināms un ja viņam tajā tiesiskā darījumā, uz kuru akts attiecas, ir personīga interese un ierunas tiesība.

Tiesas rīcībā nav ziņu par to, ka atbildētāja minēto Vienošanos likumā noteiktā kārtībā būtu apstrīdējusi, līdz ar to tā viņai ir saistoša.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.

Ņemot vērā to, ka ar Vienošanos atbildētāja ir uzņēmusies maksāt līdzekļus bērna uzturam, taču nav maksājusi tos atbilstoši noslēgtās Vienošanās noteikumiem, tiesa atzīst, ka atbildētājai ir jāpilda uzņemtās saistības maksāt bērna – /pers. E/ uzturam līdzekļus tādā apmērā, kā pielīgts 2014.gada 15.maija Vienošanās noteikumos, proti, atbildētāja apņēmās maksāt uzturlīdzekļus bērna uzturam, ne mazāk kā Ministru kabineta noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmērā 25 % no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas, kas šīs vienošanās parakstīšanas brīdī ir EUR 80, maksājot šo summu par katru mēnesi līdz nākošā mēneša 20.datumam.

Tiesa konstatē, ka lietā nav iesniegti rakstveida pierādījumi, ka atbildētāja noslēgto Vienošanos ir apstrīdējusi, vai veikusi uzturlīdzekļu parāda samaksu.

Līdz ar to, no atbildētājas par labu prasītājam piedzenams uzturlīdzekļu parāds bērna /pers. E/ uzturam par laika periodu no 2014.gada 15.maija (vienošanās noslēgšanas brīža) līdz 2016.gada 7.februārim (prasība celta tiesā 2016.gada 8.februārī, un no šī brīža ar tiesas spriedumu piedzenami ikmēneša uzturlīdzekļi) 1794,06 *euro* apmērā, atbilstoši prasības papildinājumos norādītajam aprēķinam par minēto laika periodu (7,5 mēn.× EUR 80 + 12 mēn. × EUR 90 + 1 mēn. × EUR 92,50 + 7 dienas × EUR 3,08 (EUR 92,50 : 30 dienas)).

No lietas materiāliem redzams, ka starp vecākiem noslēgtā vienošanās nenodrošina efektīvu tiesisko aizsardzību bērnu tiesībām uz uzturlīdzekļu saņemšanu.

Augstākās tiesas Senāts ir atzinis, ka vienošanās starp vecākiem notiek tikai par maksājumu apmēru, jo pienākums maksāt un tiesības saņemt līdzekļus bērnu uzturam ir regulēts likumā (Civillikuma 177., 179.pants) (*sk. Senāta 2007.gada 24.oktobra spriedumu lietā Nr.SKC - 729, Senāta 2010.gada 27.oktobra spriedumu lietā Nr.SKC - 1126/2010*). Tas nozīmē, ja prasība celta, lai aizstāvētu no likuma izrietošas bērnu tiesības saņemt uzturlīdzekļus no vecāka, nav nepieciešams apstrīdēt noslēgto vienošanos. Šāda vienošanās neliedz ar likumu pamatoto vecāka pienākumu par uzturlīdzekļu maksāšanu noteikt ar tiesas spriedumu.

Tiesa atzīst, ka prasība par uzturlīdzekļu parāda piedziņu noraidāma daļā par 2137,94 *euro* piedziņu, ievērojot to, ka uzturlīdzekļu parāds aprēķināts par laika periodu no 2012.gada 1.janvāra līdz 2014.gada 14.maijam, savukārt, vienošanās noslēgta 2014.gada 15.maijā, starp pusēm nav noslēgta cita vienošanās par uzturlīdzekļu maksājumiem par periodu līdz 2014.gada 15.maija vienošanās noslēgšanai. Kā arī, prasība noraidāma daļā par uzturlīdzekļu parāda piedziņu par laika periodu no 2016.gada 8.februāra līdz 2016.gada 29.februārim, ievērojot, ka prasība par uzturlīdzekļu piedziņu celta tiesā 2016.gada 8.februārī, un uzturlīdzekļi piedzenami no brīža, kad celta prasība tiesā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punkta noteikumiem no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos

atbrīvoti prasītāji prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu.

Savukārt, saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu, tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai.

Līdz ar to valsts nodeva tiek aprēķināta no prasības summas (92,50 *euro* x 12 mēneši) = 1110 *euro* + 1794,06 *euro* = 2904,06 *euro*. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta "a" apakšpunktu par prasību, kas novērtējama naudas summā no 2135 *euro* līdz 7114 *euro*, maksājama valsts nodeva 320,10 *euro* plus 4 procenti no prasības summas, kas pārsniedz 2134 *euro*.

Tādējādi, no atbildētājas valsts ienākumos piedzenama valsts nodeva 350,90 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par prasības pieteikuma noraksta un tiesas paziņojumu piegādāšanu un izsniegšanu 0,93 *euro* apmērā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu no atbildētājas par labu prasītājam piedzenami viņa samaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 5,00 *euro*.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu spriedums daļā par valsts nodevas un ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu piedziņu izpildāms 10 dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Ievērojot Civilprocesa likuma 8., 97., 189., 190., 191., 192., 193., 194., 195., 204.[1]pantu, tiesa

nosprieda:

prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. B/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļu parādu 1794,06 *euro* (viens tūkstotis septiņi simti deviņdesmit četri *euro* 06 centi).

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. B/, personas kods /personas kods/, /pers. E/, personas kods /personas kods/, uzturam uzturlīdzekļus EUR 92,50 *euro* (deviņdesmit divi *euro* 50 centi) mēnesī no 2016.gada 8.februāra līdz bērna 7 gadu vecumam un 111 *euro* (viens simts vienpadsmit *euro*) mēnesī, bet ne mazāk par Ministru kabineta noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru, no bērna 7 gadu vecuma, līdz bērna pilngadībai.

Noraidīt prasību daļā par uzturlīdzekļu parāda piedziņu 2137,94 *euro* apmērā.

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /pers.kods/, par labu /pers.B/, personas kods /personas kods/, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5,00 euro (pieci *euro* 00 centi).

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos valsts nodevu 350,90 *euro* (trīs simti piecdesmit *euro* 90 centi).

Valsts nodeva iemaksājama: Saņēmējs: Valsts kase reģistrācijas Nr. 90000050138, Saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods TRELLV22, konta Nr. LV55TREL1060190911200. Maksājuma mērķis: civillieta Nr.C31193916.

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 0,93 *euro* (nulle *euro* 93 centi).

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi iemaksājami: Saņēmējs: Tiesu administrācija NMR 90001672316, ar PVN apliekamās personas reģistrācijas Nr. LV90001672316, Saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods TRELLV22, konta Nr. LV51TREL2190458019000. Maksājuma mērķis: ieņēmumu ekonomiskās klasifikācijas kods – 21499 un civillieta Nr.C31193916.

Spriedums daļā par valsts nodevas un ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu piedziņu izpildāms labprātīgi 10 (desmit) dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu prasītājs var pārsūdzēt 20 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas - 2016.gada 16.maija apelācijas kārtībā Rīgas apgabaltiesā, iesniedzot apelācijas sūdzību Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesā, bet atbildētāja 20 dienu laikā no aizmuguriska sprieduma nosūtīšanas dienas var iesniegt pieteikumu par tiesvedības atjaunošanu un lietas izskatīšanu no jauna.

Tiesnese I.Škutāne